کورد وەک میللەتێکی دیل و کۆیلە.. کاروان حەسەن

لەما بەینی کڵاو سوور و کڵاو ڕەش
پەرێشان و دیارن میسلی گای بەش

□ □ حاجی قادری کۆیی

کورد میللەتێکی دیل و کۆیلەی ژێردەستی دوژمن، لەوەتەی هەیە ژێر دەست بووە و هەمیشە گوێڕایەڵی بێگانە و دوژمن و ناحەزان بووە، ئەگەرچی جارجار توانیویەتی لەسنوری میرنشین، هەرێم، حکوومەت چەند ناوچەیەک بەڕێوە ببات. بەڵام دواجار بەویستی بێگانە و لەژێر فشاری حکوومەتە سنورییەکانی دەورووبەری و دەستی ڕەشی پیسی ناوەخۆ بەرەو هەڵدێر چووەو هاتۆتەوە خاڵی سفر. لەدێر زەمانەوە دوژمن توانیویەتی ئەو دەستەڕەشە پیسەی ناوەخۆ بکڕێ و دەستەمۆی بکا بۆ مەرام و نیازە گڵاوەکانی خۆی هەرکاتێکیش کورد بەرەو بەهێز بوون چوبێ و بەنیازی بەدیهێنانی مافەکانی بووبێ ئەوا دەستی لەرزۆکی ناوەخۆ زۆر بێ بەزەییانە و دوور لەبەها مر□قایەتییەکان لەخزمەت دوژمن وەستاوە بۆ نەهاتنەدی ئامانج و مافەکانی میللەتی کورد ئەگەرچی ئەمان□ ب□□چ□□□ک کوردیشن ! بەڵام لەئەرک و ئەخلاق و بنەما نەتەوەییەکانی خۆیان لایانداوە و لەپێناو چەند پاداشتێکی کاتی میللەت و گەل و نەتەوە و خاکی خۆیان هەڕاجی دەستی دوژمن کردووە.

لێرەوە دێینە سەرباسی هەندێ شیعری شاعیران لەبارەی ئەو دەستە ڕەشە چڵکنە ناوخۆییە و بە چاوخشاندنێک شتێکی لێ هەڵدەکڕێنین، بەهیوای سوود وەرگرتن .

حاجی قادری کۆیی (١٨١٧- ١٨٩٧) لە دیوانەکەیدا کە پڕیەتی لە پەند و ئامۆژگاری و وانە، لەچەند شوێنێک باس لەیەکڕیزی و ناتەبایی و بێ دەوڵەتی و دەستی پیسی ناوخۆ دەکات و لەهەموو ئەو دێڕانەشدا ئامۆژگاریمان دەکات کە خزمەتی وڵات، نیشتمان، نەتەوە بکەین و بەیەکڕیزی و یەکگرتووی دەتوانین مافەکانمان بەدەست بێنین ئەوەتا دەڵێ:

هەتا وەک ئاگری بن کان لەگەڵ یەک
ئەگەر تۆفان بێ لەشکرتان بەپووشەک

لەدوو دێڕی تردا حاجی زۆر بەڕاستی دەدوێ و ئەوەمان پێ دەڵێ ئەگەر یەکگر و تەبا و یەکگرتوو بین، دەتوانین جیهان بگرن و ببن بە خاوەنی دەوڵەت، هەروەک دەڵێ:

کوردی ئەمە نەزان و پاشکەوتن
پێکەوە پووش و ئاگر و نەوتن
بە ئەگەر دەستی یەکتری بگرن
وەک سکەندەر جیهان هەموو دەگرن

حاجی ناوەستێ و دەڵێ دەستی میللەت دەگرم تاکو ڕێگای ڕاست دەدۆزنەوە . بەڵام مخابن حاجی ئەوە (١٢٤) ساڵە مردووە هێشتا قسەکانمان بەهەند وەرنەگرتووە مخابن.
لەدێڕێکی تردا دەڵێ:

تاڕێک نەکەون قەبیلی ئەکراد
هەروا دەبنە خەراپە ئاباد

حاجی قادری کۆیی باش لەوە گەیشتبوو کەکورد خۆخۆر و دەست خۆرەی بێگانەن و هەریەکەیان بەلایەکدا ڕۆیشتوون و هەرلایەنێک لەدژی ئەوی تر بوونەتە دارە دەستە و دەسکەلای بێگانە، دوژمن چۆنی بوێ وای لێدەخۆڕێ لەدژی براکانی تری مەبەست کورد بەکورد کوشتن و شەڕی براکانە کەئامانجی دوژمن ئەوەیە کورد بەکورد بکوژێ و لەدژی یەک هاریان بکات ئەوەتا تاکو ئێستاشی لەگەڵدا بێ کوردی نەگبەت هەر لایەنێک لەدژی ئەوی تر پاڵپشت و مەیتەری دەوڵەتێکە لەدەوڵەتانی هاوسنور .حاجی قادر زۆر جوان وتویەتی :

لەمابەینی کڵاو سوور و کڵاو ڕەش
پەرێشان و دیارن میسلی گای بەش

کەلێرەدا حاجی مەبەستی لەکڵاو سوور تورکە عوسمانییەکانە چونکە فەسی سووریان لەسەربوو ، کڵاو ڕەشیش مەبەستی لەئێرانییە قاجارییەکان بوو کەفەسی ڕەشیان لەسەربوو..

کاروان حەسەن ٢٠٢١/١٢/٢
هەولێر